

A hóember

Hej, de pompás hideg van! Csak úgy csikorog minden tagom! - kiáltott fel elégedetten a hóember. - Új életet lehel belém ez a jeges szél! De mit bámul rajtam az az izzó képű odafönn? - A napot gondolta, amely éppen akkor hajlott nyugovóra. - Felőlem bámulhat, ugyan nem hunyorgok, szemem se rebben!

Csakugyan, meg se rebbent a szeme, a két háromszögletű széndarab. De annál jobban villogtatta a fogait; tehette, mert egy gereblye feje volt a szája. Gyereksereg ujjongó kiáltásai közepette született, szánkócsilingelés, ostorpattogás köszöntötte.

Lenyugodott a nap, átadta helyét a teliholdnak; most annak fényes, kerek arca ragyogott az égen.

- No, most meg a másik oldalról báméskodik! - bosszankodott a hóember, mert azt hitte, megint a nap jelent meg az égen. - Úgy látszik, sikerült leszoktatnom róla, hogy olyan utálatos meleget árásson rám. Most már nincs ártásomra, inkább világít nekem, hogy láthassam magamat. Csak azt tudnám, mit kell csinálni, hogy az ember elmozdulhasson a helyéről! De szeretnék lábra kelni! Akkor lemehetnek a jégre, korcsolyázhatnak, ahogy a fiúktól láttam. De hiába, moccanni se tudok!

- Tudsz! Tudsz! - ugatta a házörző. Kicsit rekedt volt, amióta a meleg kályha mellől kiküldték házat őrizni. - Tudsz majd futni, ne félj! Megtanít rá a nap! Láttam tavaly, hogy elbánt az elődöddel. Ti mind futni szeretnétek, s a végén másképp kell futnotok, mint ahogy elképzeltétek. Majd a nap megtanít.

- Mit mondasz, pajtás? - fülelt fel a hóember. - Az tanítana meg rá, az a fényes képű odafönn? Hiszen az fél tőlem! Az előbb keményen ránéztem, s mindjárt elbújt előlem, most aztán a másik oldalról próbál megközelíteni!

- Nem tudsz te semmit! - csaholta fölényesen a kutya. - Nem is csoda, hiszen most pacsmagoltak össze! Ez, amit most látsz, a hold, ami meg elbújt a föld alá, a nap volt. Holnap majd előbújik megint, és úgy megfuttat, hogy az árokpartig szaladsz, meglásd! Hamarosan időváltás lesz, jelzi már a hátsó lábam, úgy szaggat, hogy az csak az idő fordulását jelentheti.

- Nemigen értem, mit beszél - tűnődött magában a hóember -, de valami rosszat sejtek a szavai mögött. Aki az előbb úgy rám sütött és megbámult, akit a kutya napnak nevezett, az rosszakaróm, úgy sejtem.

- Úgy! Úgy! - ugattott a kutya, aztán hármát fordult a maga tengelye körül, és behúzódott a házába.

Igazat jósolt a kutya hátsó lába: reggelre csakugyan megváltozott az idő. Nedves, sűrű köd ülte meg a tájat. Napkelte előtt szél kerekedett, kemény téli szél, csontjáig hatolt az embernek. Aztán előbukkant a nap, és tündérkertté varázsolta a vidéket. A fákon, bokrokon zúzmara fehérlett, mintha illatos viráguhatag lepte volna el az ágakat. A megszámlálhatatlan ágak, gallyak finom rajzú erezete, amit a nyári lomb elrejtett a szem elől, most tisztán látszott, fehérén sugárzott külön-külön

minden apró ágacska. A szomorúfűz olyan elevenen hajladozott a szélben, mint nyáron. Csodálatos tündöklés volt a táj. Hát még amikor magasabbra hágott a nap! Úgy villogott, szikrázott a hólepte vidék, mintha gyémántpor szitált volna az égből, s a hótakarón fehér fényű, nagy gyémántdarabok sziporkáznának. De azt is hihette volna, aki látta, hogy ezer meg ezer kicsi gyertya hófehér lángja libeg a földön.

- Ó de gyönyörű! - kiáltott fel egy fiatal lány, aki egy ifjúval lépett ki a kertbe. Éppen a hóember előtt álltak meg, s elgyönyörködtek a tündöklő fákban. - Nyáron se látni szebbet! - mondta, és felragyogott a szeme.

- Ilyen legényt se látni nyáron, mint ez! - mutatott az ifjú a hóemberre. - Daliás legény!

A lány fölnevetett, intett a hóembernek, aztán játékosan elszaladt a havon, amely úgy ropogott a lába alatt, mint a keményített gyolcs.

- Hát ezek kicsodák? - kérdezte a hóember a házőrző kutyától. - Te régóta itt szolgálsz, nem ismered őket?

- Dehogynem - felelte a kutya. - A lány néha megsimogat, az ifjú meg csontot ad. Őket. nem harapom meg.

- De mifélek? - faggatózott a hóember.

- Jegyesek - morogta a kutya. - Majd beköltöznek egy ilyen házikóba, mint az enyém, és együtt rágják a csontot.

- Van olyan tekintélyük, mint nekem vagy neked? - kíváncsiskodott tovább a hóember.

- Hogyne volna! Hiszen az uraságokhoz tartoznak! Mondhatom, édeskeveset tud, akit csak tegnap gyúrtak! Bezzeg én eleget éltem, sok mindent tapasztaltam, ismerem az udvar meg a ház népét. Volt olyan idő is, amikor még nem tartottak láncon. Úgy, úgy!

- De jólesik ez a hideg! - mondta kis idő múlva a hóember. - No, hát mesélj tovább! Csak a láncodat ne csörgesd, mert attól fejfájást kapok.

- Úgy bizony, úgy, úgy! - folytatta a kutya. - Én is voltam valamikor kicsi kutya, kicsi és kedves, ahogy mondták rólam. Bársonyszéken heverészttem odabenn az uraságék házában, a legfőbb uraság ölében feküdtem, simogattak, becézgettek, hímezett kendőcskével törülgették tisztára a lábaimat; "gyönyörűségem, aranyos kutyácskám", mást se hallottam egész nap. Egy nap aztán azt mondták, hogy már igen nagy vagyok, s a szakácsnének ajándékoztak. Lekerültem hát a pincelakásba. Te éppen beláthatsz oda, megláthatod a kamrát, ahol olyan nagy úr voltam, mert az voltam a szakácsné kamrájában is. Ez már nem volt olyan fényes hely, de sokkal kényelmesebb: nem cibáltak, ráncigáltak a gyerekek, mint odafönn. Enni még többet kaptam, mint azelőtt. Külön vánkosom volt, amin aludtam, s még kályha is volt a szobában. Ilyenkor, télidőben, az a legnagyobb kincs a világon! Úgy megbújtam alatta, hogy még a farkam csücske se látszott ki. Ó, még ma is arról a meleg kályháról álmodom! Úgy, úgy!

- Hát olyan szép az a kályha? - kérdezte a hóember. - Hasonlít hozzám? - Mindenben az ellentéted! - felelte a kutya, és elábrándozott: - Fekete, mint a szén, hosszú, karcsú nyaka van és réztrombitája. Hasábfát eszik, s ha evett, láng csap ki a szájából. Ó, milyen gyönyörűség a közelében lenni, hozzásimulni, alája bújni. Onnan, ahol állsz, éppen leláthatsz a szakácsné kamrájába.

A hóember odanézett, s meg is látta azt a fekete, fényesre dörzsölt, réztrombitás jószágot, amelyből pirosan világított a tűz. Különös érzés szállta meg a hóembert, maga se tudott rajta eligazodni, mit érez. Aki nem hóembernek született, talán úgy nevezné: szerelem.

- És mért hagytad el önagyságát? - kérdezte a hóember. Úgy érezte, a kályha csak női lény lehet.

- Mert kényszerítettek rá! - mondta a kutya. - Kitéssékelték a kamrából, és láncra kötöttek. Megharagudtak rám, mert a legkisebb úrfinak beleharaptam a lábába. Pedig igazam volt - mért rúgta félre a csontot, amit rágtam! De ők nem adtak igazat nekem, s azóta láncot hordok, még szép érces hangom is odalett, hallod, milyen rekedt vagyok? Úgy, úgy! Ez lett a nóta vége!

De a hóembernek már máshol járt az esze: a pincelakás ablakát bámulta, nézte a kályhát, amely négy vaslábon állt, és éppen olyan derék termetű volt, mint ő maga.

- Olyan furcsán ropog bennem valami! - mondta aztán a kutyának. - Bejuthatok-e valaha abba a szobába? Igazán szerény kívánság, az ilyenek teljesülni szoktak. Legforróbb vágyam ez, egyetlen vágyam, nincs igazság a földön, ha ez nem teljesül. Lemegyek abba a szobába, meg kell ölelnem azt a teremtést, ha másképp nem juthatok hozzá, hát az ablakot nyomom be!

- Pedig oda nem juthatsz be! - mondta a kutya. - Ha meg valami módon mégis hozzá tudsz érni a kályhához, nyomban véged van. Úgy, úgy!

A hóember egész álló nap sóvárogva bámult be az ablakon. Alkonytájban még meghittebb, hívogatóbb volt a szoba, a kályha szelíd piros fényt árasztott, szebbet, mint a nap, szebbet, mint a hold, olyat, mint a kályha, amikor jól megrakják. Néha kinyitották az ajtaját, s ilyenkor vörös lángnyelvek csaptak ki rajta, rózsaszínűre festették a hóember vágyakozó arcát.

- Ó, nem bírom tovább! Nem élhetek nélküle! - sóvárgott a hóember. - Milyen kedves, és milyen jól illik neki, ha kiölti a nyelvét!

Hosszú volt a téli éjszaka, de a hóembert elszórakoztatták ábrándos gondolatai, amelyektől csak úgy csikorgott a feje.

Reggelre jégvirágok nyíltak a pincelakás ablakain; szépek voltak, szebbeket még a hóember se látott, de hiába voltak szépek, ha eltakarták előle a kályhát. A jégvirágok egyre dúsabban nyúltak, nem akartak elolvadni; csikorgó, csontfagyasztó hideg volt, amolyan hóembernek való idő. De a mi hóemberünket ez sem vigasztalta boldogtalanságában. Rabul ejtette szívét a fekete derekú kályha.

- Komisz betegség ez, hát még egy hóembernek! - mondta részvétellel a kutya. - Engem is elővett, de szerencsésen túlestem rajta. Úgy, úgy! Időfordulás lesz, meglátod!

Úgy is lett, a hideg megenyhült, olvadni kezdett.

Ahogy langyosodott az idő, úgy rokkant, úgy soványodott a szegény hóember. Nem szólt, nem panaszkodott, s ez már igazán rosszat jelentett.

Egy reggel aztán összeroskadt. Csak szürkés hókupac maradt a helyén meg egy seprűnyél, amely a gerince volt.

- Most már értem, mért volt olyan nyugtalan - bólogatott a kutya, amikor meglátta. - Söprűnyél volt a testében, az izgett-mozgott benne, nem csoda, hogy mindig mehetnékje volt. Úgy, úgy! Aztán elvonult a tél is.

- Fuss! Fuss! - kiáltotta utána a kutya, a kislányok meg ezt zöngicsélték az udvaron:

Levélke, bújj ki az ághegyen!

Füves rét, zöld takaród legyen!

Kakukk, fürj, pacsirta, szólj vígan!

Virág nyit, tavasz jön - itt suhan!

Énekeld velem, te kismadár:

nem jön a hideg tél vissza már!

És a hóemberre nem gondolt már senki.